

Soutěže krok za krokem

Ing. arch. MgA. Michal Fišer a Ing. arch. Petr Lešek
Pracovní skupina ČKA pro soutěže

*Soutěž o návrh kasárny v Jičíně,
1. cena (CUBOID ARCHITEKTI, s.r.o.)*

Co se z hlediska přípravy soutěží o návrh jeví jako klíčové? A v čem má architektonická soutěž navrch před běžnou obchodní soutěží? Dozvíte se také, že dobře zpracované zadání vám pomůže ušetřit spoustu času. Odborná porota pak na druhé straně dokáže nejen kompetentně posoudit kvalitu soutěžních návrhů, ale také vzbudit zájem u veřejnosti i architektů samotných.

V prvním díle seriálu o architektonických soutěžích jsme uvedli důvody a výhody soutěže o návrh. Soutěží se nikoliv pouze o cenu projektových prací, ale o ekonomicky nejvýhodnější nabídku v rozsahu celé životnosti zamýšlené stavby. Vedle investičních a provozních nákladů se hodnotí, účelnost návrhu, trvanlivost, udržitelnost, estetická kvalita a význam pro občany a prostředí obce. To vše díky tomu, že se vybírá z konkrétních návrhů budoucí stavby či územního plánu. V tomto dílu přiblížíme průběh soutěže.

Podstata a právní ukotvení soutěže o návrh

Soutěž o návrh je upravena v části čtvrté zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách. Soutěže o návrh představují mezinárodně uznávaný způsob zadávání zakázek na služby. Z nich nejčastěji se vyskytující a typické případy vyjmenovává zákon v ustanovení § 103 odst. 3: jedná se o soutěže v oboru

územního plánování, urbanismu, architektury, krajinářské architektury a stavebních konstrukcí (dále jen „architektonické soutěže“) a v případech zpracování dat (informačních technologií). Tato část zákona se vztahuje na zadavatele, pokud předpokládaná hodnota soutěže o návrh odpovídá nejméně finančnímu limitu stanovenému pro případ nadlimitních veřejných zakázek na služby [§ 12 odst. 1]. Veřejný zadavatel

ovšem může takto postupovat pochopitelně i tehdy, pokud předpokládaná hodnota soutěže o návrh tohoto finančního limitu nedosáhne.

Soutěží o návrh se rozumí postup zadavatele směřující k získání návrhu, projektu či plánu, což je jinými způsoby zadávání nedosažitelné, neboť zákon takový postup ve všech ostatních (standardních) případech zadávání vůbec nepřipouští. Soutěží o návrh získává zadavatel již v zadávacím procesu část budoucího předmětu řešení – zakázky (návrhem se rozumí písemně nebo graficky vyjádřený výsledek vlastní tvůrčí činnosti zájemce o účast či účastníka soutěže o návrh – např. studie stavby). Ve všech ostatních případech (s výjimkou soutěžního dialogu) tudíž zadavatel nesmí obdobná plnění na uchazečích požadovat – mimo jiné proto, že jim nesmí v souvislosti s jejich účastí v zadávacím řízení (s výjimkou soutěže o návrh a soutěžního dialogu) poskytovat žádné platby (ceny a odměny).

Dalším předpisem, který upravuje soutěž o návrh konkrétně pro případ architektonických soutěží, je **Soutěžní řád ČKA**. Jedná se o stanovový předpis, který není obecně závazný, ovšem Česká komora architektů doporučuje vyhlášovateli, kteří mají zájem na pořádání kvalitních architektonických soutěží, aby soutěžní podmínky formulovali s ohledem na znění Soutěžního řádu, a to i v případech

*Soutěž o tržnici na náměstí Svobody v Kladně,
1. cena (J. Hyravý a a2š architekti, s.r.o.)*

Soutěž o městskou knihovnu v Písku,
1. cena (J. Svoboda – studio A.B.S.)

zakázek malého rozsahu, které nepodléhají režimu zadávacích řízení podle zákona o veřejných zakázkách.

KVALITNÍ ZADÁNÍ JE ZÁKLAD

Příprava soutěže trvá od záměru po vytvoření zadání. Jako úvodní fáze je zásadně důležitá pro všechny návazné. **Záměr** vzniká z potřeb obce, nebo z přínosného nápadu na její rozvoj. Právě na počátku je vhodné zapojení veřejnosti, které jedná může přinést doplňující nápady a zejména vede k vytvoření veřejné podpory. Zde je místo pro kvalitní **participaci**, ke které ČKA zveřejnila podklady na svých webových stránkách (materiál *Zvládnutá participace: Férový prostor uživatelům pro naplnění jejich potřeb a šancí na tvůrčí práci architektů* vypracovaný Ing. arch. Petrem Klápštěm). V dalším průběhu s nárůstem odbornosti a odpovědnosti je již zapojení veřejnosti obtížnější. Účast občanské veřejnosti v celém procesu je nezbytná a zároveň žádoucí – přispívá k propagaci záměru města či obce a podílí se na transparentnosti celého procesu. Musí však přijít ve správný čas.

Zadání a vůbec celou administrativu soutěže pak připravuje buď zaměstnanec úřadu, nebo externista. Velmi důležitá je zkušenost. Bohužel, řada agentur specializujících se na výběrová řízení má se soutěží o návrh omezené zkušenosti. Při výběru je potřeba ptát se na reference. Česká komora architektů vede na svých webových stránkách **seznam zkušených organizátorů i s referencemi**.

Soutěži prospěje, pokud je porota přítomna tvorbě zadání, lépe a rychleji pak hodnotí odevzdané návrhy. Nezbytnou součástí zadání jsou podklady - digitální mapy

v obecně přístupném formátu (polohopis, výškopis s vrstevnicemi, katastrální mapa, technická mapa, ortofoto, územní plán, kvalitní foto území). Text zadání by měl být stručný a obsahovat jen nezbytně nutné závazné části (při přeurenosti by byla vyloučena možnost nezátíženého inovativního řešení), tedy všechny skutečné limity (např. finanční limit investičních nákladů) a dále maximum informací doporučujících či pouze informativních, které popisují okolnosti akce a místa. Čím lepší zadání, tím více času ze soutěžní lhůty věnují architekti vlastnímu návrhu. Během přípravy je také zvolena adekvátní forma soutěže (jedno či dvoukolová, vyzvaná, otevřená, příp. kombinovaná) a její rozsah dle velikosti akce, opět zde poradí zkušený organizátor.

Vyhlášení soutěže je potřeba co nejlépe propagovat, a to zejména v odborném tisku či internetových portálech. Architekti se rozhodují pro účast v soutěži zejména podle **kvality porotců**, tématu, kvality zadání a výše odměn. Při hodnocení zaslanych návrhů se projeví význam nezávislých odborných porotců. Ti dokážou rychle rozpoznat úroveň kvality, výhody a nevýhody jednotlivých návrhů a vysvětlit je zástupcům obce. Při větších akcích je vhodné přizvat odborné poradce na dílčí problematiku jako je doprava nebo energetika. Kvalitní porota je pro zdar akce důležitá. Zodpovědné hodnocení návrhů v relativně krátkém čase vyžaduje značnou zkušenost.

Po uzavření soutěže je vhodné výsledky dále propagovat a získat tak jedinečný **nástroj pro komunikaci s veřejností**. Soutěž o návrh řeší většinou místa důležitá pro obec a výstava návrhů spojená s přednáš-

kou vítězů podporuje místní spoluodpovědnost. Katalog pak obec propaguje navenek. Investiční akce je tak propagovaná třikrát: při participaci k sestavení zadání soutěže, při výstavě výsledků soutěže a při otevírání hotové stavby nebo prezentaci hotové územně plánovací dokumentace.

Porota v soutěži vybere nejkvalitnější návrh dle předepsaných kritérií a odborného posouzení. Přesto se může výjimečně stát, že nastanou komplikace v komunikaci mezi vítězem a zadavatelem. K tomu mimo jiné slouží **jednací řízení bez uveřejnění**, v němž má zadavatel možnost jednat i s autory dalších oceněných návrhů a také uplatnit více svůj pohled na věc. ČKA doporučuje, aby jeden z nezávislých odborníků ze soutěže byl též v komisi jednacího řízení a dále i při zpracování projektu jako odborný poradce zadavatele.

Soutěž o návrh nepochybně vyžaduje lepší přípravu než obyčejná obchodní soutěž. Na rozdíl od ní ale přináší možnost **hodnotit celkovou kvalitu veřejné investice**, nikoliv jen mechanicky porovnat nabídkovou cenu za projekt, která je zlomkem takové investice a pouze jedním z řady kritérií. Zásadní pro zdárný průběh je kvalita zadání a poroty. Hlavní současný problém je pak zejména malá zkušenost firem specializovaných na výběrová řízení s tímto způsobem zadání. S větším zájmem o skutečnou kvalitu investičních akcí bude nicméně i jejich zkušenost růst. Do té doby je možné využít servis bezplatných konzultací České komory architektů, která většinu těchto soutěží sleduje a může tak upozornit na možná úskalí.

Více informací na www.cka.cz
a na e-mailu souteze@cka.cz